

5. ANALÝZA MIGRAČNÍCH VZTAHŮ V JMK V LETECH 1991 - 2010

Kapitola 5 věnovaná migraci je prioritně zaměřena na popis a interpretaci migračních vztahů. Cílem není prosté zhodnocení migrační bilance jednotlivých obcí, nýbrž kvantifikace a vysvětlení prostorového vzorce migračních proudů mezi obcemi. Migrace je tedy v kontextu analýzy chápána jako vyjádření určitého vztahu v území – je nutné si ovšem uvědomit, že v případě migrace (na rozdíl od školní, pracovní dojížděky či dojížděky za službami) se nejedná o tzv. cirkulační pohyb. Stěhování obyvatelstva je procesem relativně nevratným, často probíhajícím v mnohem větším prostorovém měřítku nežli u procesů (pohybů) cirkulačních. Z tohoto důvodu nemusí zcela nutně bytové trhy (prostorově definované a integrované proudy migrace) svým rozsahem odpovídat trhům pracovním (definovaným dojížděkou do zaměstnání). Na druhou stranu zejména v případě suburbanizací vymezených zázemí velkých měst bude shoda migračního zázemí a dojížděkového pracovního regionu poměrně silná.

Migrační procesy jsou významně ovlivňovány celou řadou faktorů působících na různých řádovostních úrovních – od ryze makroekonomických či kulturně-podmíněných faktorů (např. státní podpora bydlení, pružnost bytového trhu, dostupnost nového financování bydlení, ochota ke změně bydliště při změně zaměstnání či hledání práce, apod.) až po faktory lokálního charakteru (aktuální dostupnost nemovitostí či stavebních pozemků v dané lokalitě, módnost či dopravní dostupnost lokality).

5.1. MIGRAČNÍ BILANCE OBCÍ JMK V LETECH 1991 - 2010

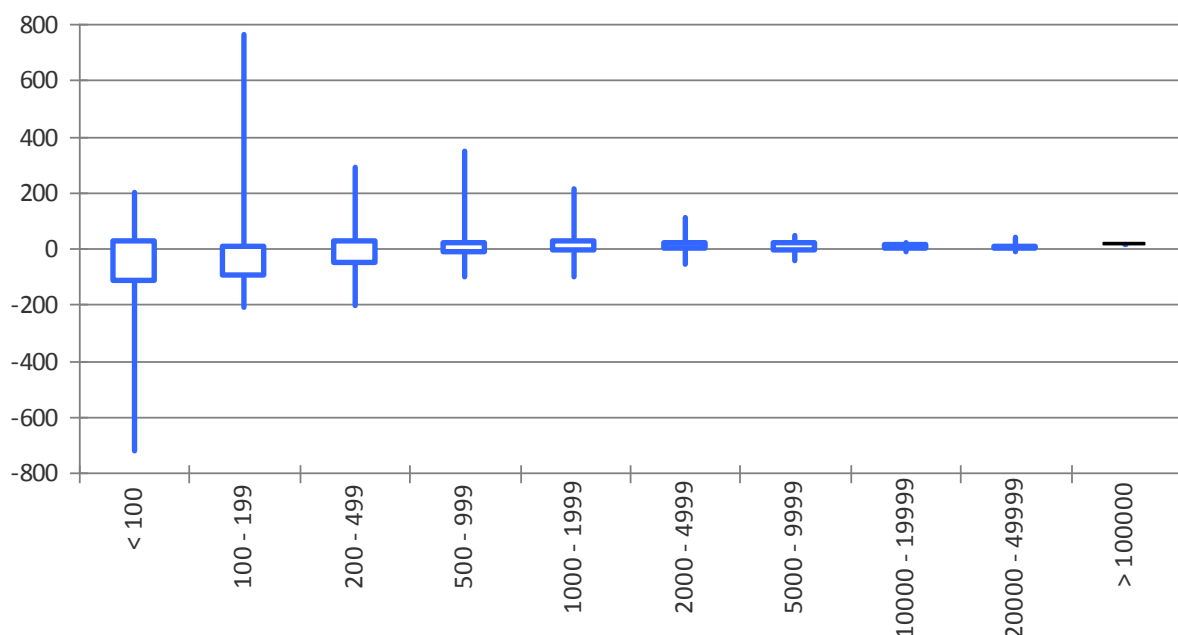
Analýza migrační bilance za obce JMK je pro přehlednost rozdělena do 4 pětiletých dílčích období: 1991-1995, 1996-2000, 2001-2005 a 2006-2010 (v tabulce 5.1 je uveden i rok 2011).

Tab. 5.1: Celkové přírůstky migrací za jednotlivé velikostní kategorie obcí v JMK v letech 1991 až 2011
Zdroj: Databáze demografických údajů za obce ČR, ČSÚ, 2013

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
< 100	-22	-22	-3	-4	-44	5	-40
100 - 199	-166	-148	-147	-80	1	-121	-25
200 - 499	-293	-250	-345	-151	54	23	145
500 - 999	-35	-159	-99	105	387	403	932
1 000 - 1 999	130	318	93	305	761	471	582
2 000 - 4 999	-168	224	661	423	240	261	459
5 000 - 9 999	251	-38	-88	-52	-3	200	22
10 000 - 19 999	-85	26	64	111	-14	48	69
20 000 - 49 999	424	328	-130	315	9	-9	-320
> 100 000	453	1 961	528	1 038	280	-68	-305
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
< 100	-18	-36	-1	-18	18	11	-4
100 - 199	91	21	45	-36	52	-9	70
200 - 499	309	311	138	128	420	490	482
500 - 999	603	547	616	690	893	663	963
1 000 - 1 999	766	567	607	876	848	968	875
2 000 - 4 999	365	87	368	411	336	1 048	768
5 000 - 9 999	-33	497	-6	187	7	522	550
10 000 - 19 999	-58	-61	-75	-116	-192	-191	-331
20 000 - 49 999	-331	-364	-217	-834	-1 098	-444	-330
> 100 000	-79	-39	-700	-2 751	-2 111	-196	-1 447

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
< 100	19	8	38	17	-3	16	28
100 - 199	-7	39	235	70	61	60	127
200 - 499	284	473	835	545	634	546	575
500 - 999	767	822	1 315	1 071	1 183	1 027	1 211
1 000 - 1 999	877	919	1 370	1 124	829	802	976
2 000 - 4 999	-77	365	1 700	477	517	485	597
5 000 - 9 999	125	194	691	379	242	127	140
10 000 - 19 999	-25	-92	-121	-156	-157	-71	-86
20 000 - 49 999	-67	-68	-424	-234	-452	-795	-361
> 100 000	-868	-300	1 735	1 385	144	-725	-1 459

Obr. 5.1: Krabicový graf migračních přírůstků přepočítaných na 1 000 obyvatel středního stavu v obcích JMK v období 1991 - 1995 (za jednotlivé velikostní kategorie obcí)
Zdroj: Databáze demografických údajů za obce ČR, ČSÚ, 2013

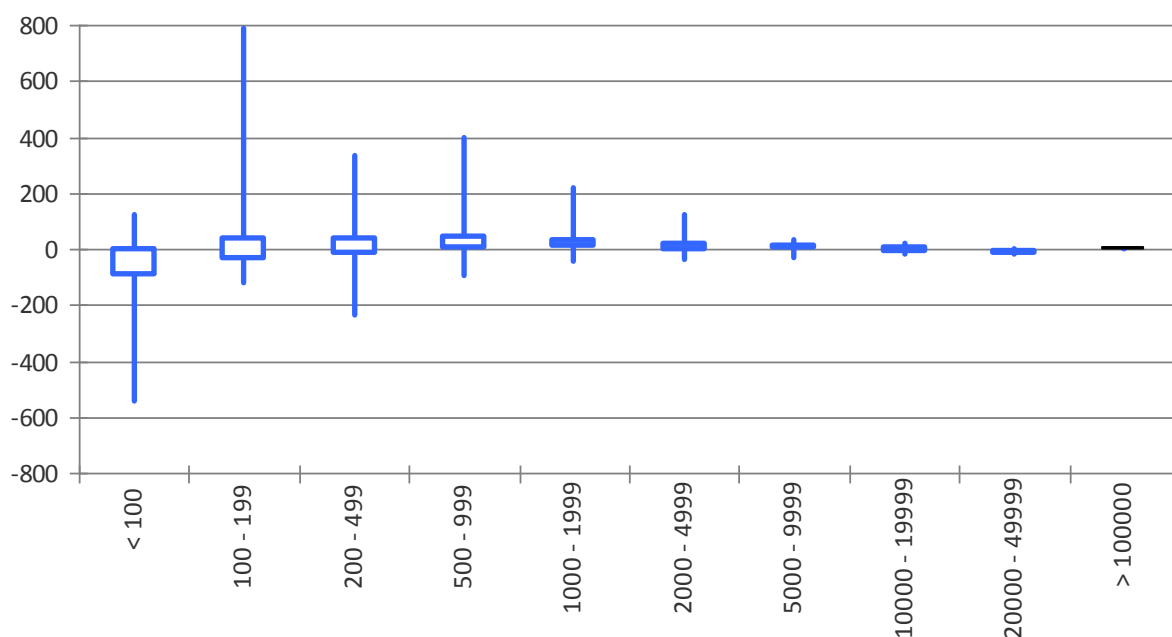

Z uvedených tabulek (5.1) a grafů (5.1 až 5.4) mapujících migrační přírůstky za jednotlivé velikostní kategorie obcí JMK lze vyčíst určitou proměnlivost vývoje migrace. V první polovině 90. let to byly zejména populačně malé obce, které ztrácely obyvatelstvo stěhováním. Od 2. poloviny 90. let a ještě významněji na přelomu tisíciletí dochází ke zpomalení či dokonce reverzi úbytkového trendu v těchto velikostních kategoriích obcí.

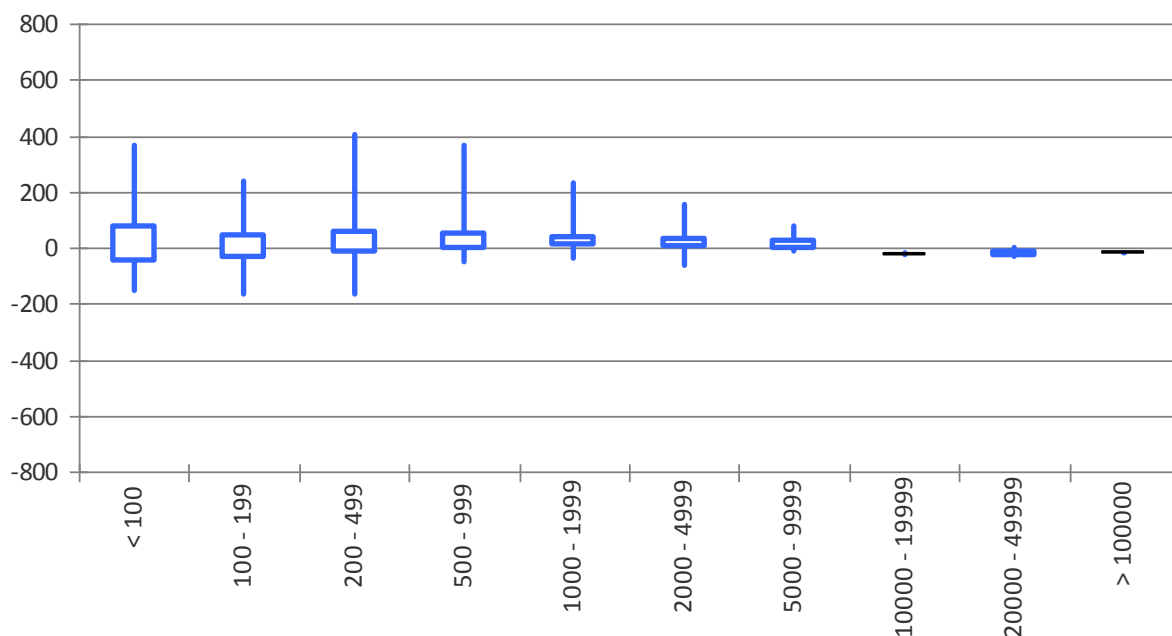
Poměrně trvale migračně ziskovými jsou ve sledovaných 20 letech obce o populační velikosti mezi 1 000 a 5 000 (resp. 10 000) obyvateli.

U obcí nad 10 000 obyvatel je situace poměrně proměnlivá – zatímco přibližně do poloviny 90. let 20. století lze pozorovat nárůsty počtu obyvatel migrací, od tohoto období dále obce dané velikostní kategorie obyvatelstvo migrací spíše ztrácejí. Specifickým případem je pak samotné Brno, které dlouhodobě náleží mezi obce s nejvyšším migračním obrátem a objem migrací mezi Brnem a obcemi v zázemí (zejména v okrese Brno-venkov) představuje významný podíl na celkovém objemu vnitřní migrace v JMK. Jeho migrační přírůstky jsou výsledkem kombinovaného působení více faktorů, jako je např. postupný pokles významu pracovně motivované vnitřní krajské migrace, nárůst významu bytových a environmentálních faktorů, popř. výkyvy v intenzitách mezikrajské a zahraniční migrace.

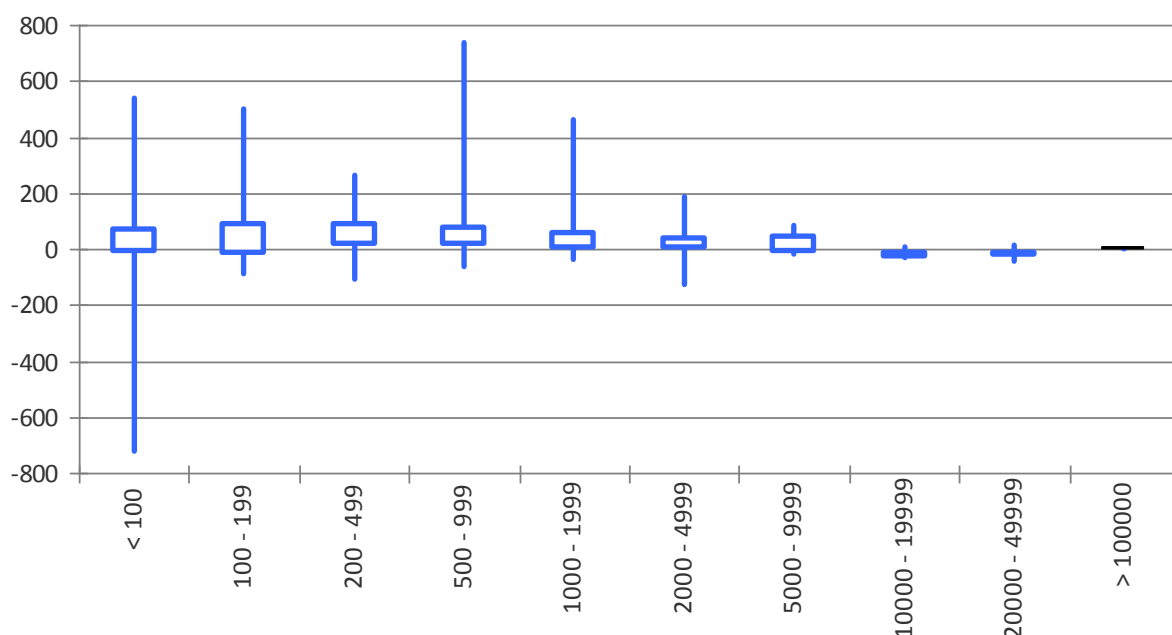
Obr. 5.2: Krabicový graf migračních přírůstků přepočítaných na 1 000 obyvatel středního stavu v obcích JMK v období 1996 - 2000 (za jednotlivé velikostní kategorie obcí)
Zdroj: Databáze demografických údajů za obce ČR, ČSÚ, 2013

Obr. 5.3: Krabicový graf migračních přírůstků přepočítaných na 1 000 obyvatel středního stavu v obcích JMK v období 2001 - 2005 (za jednotlivé velikostní kategorie obcí)
Zdroj: Databáze demografických údajů za obce ČR, ČSÚ, 2013

Obr. 5.4: Krabicový graf migračních přírůstků přepočítaných na 1 000 obyvatel středního stavu v obcích JMK v období 2006 - 2010 (za jednotlivé velikostní kategorie obcí)
Zdroj: Databáze demografických údajů za obce ČR, ČSÚ, 2013

Mapová schémata na obrázcích 5.5 až 5.12 podávají informaci o prostorovém rozložení migračních přírůstků/úbytků, a to jak v absolutním, tak i v relativním vyjádření pro každou ze čtyř stanovených časových etap.

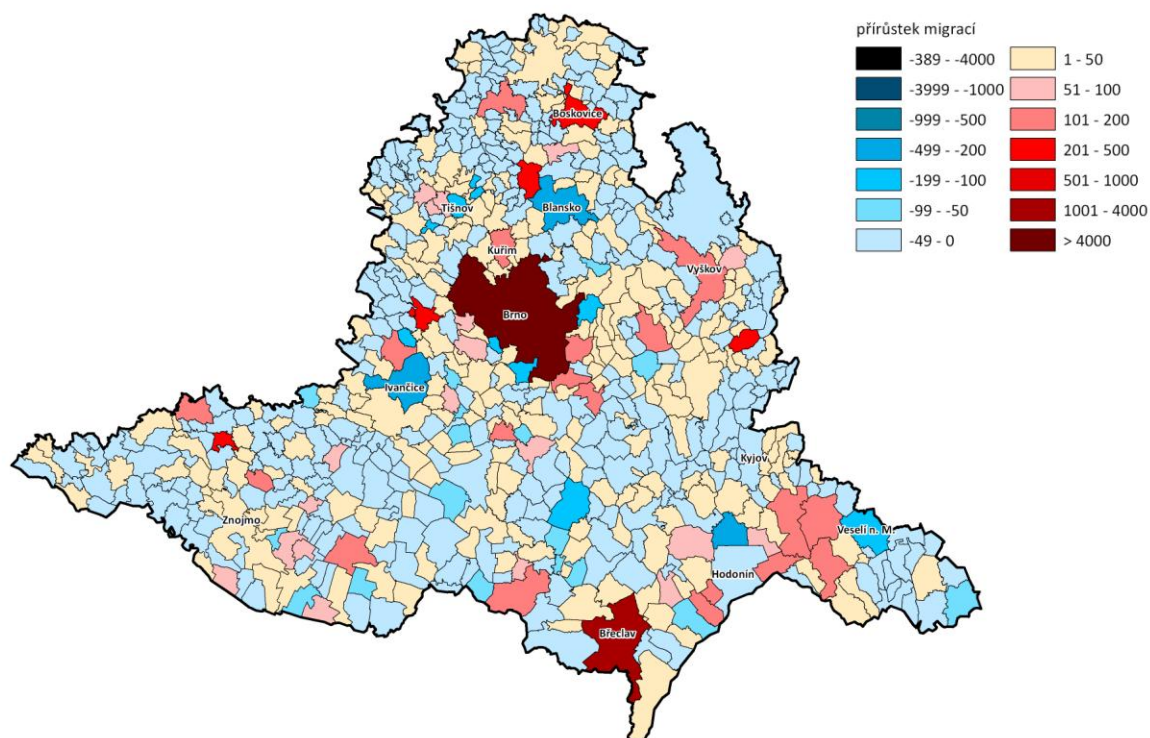
Etapu 1991 – 1995 vykazuje relativně homogenní stagnačně-ztrátový prostorový vzorec rozložení absolutních přírůstků – vybočují z něj pouze vybrané velké obce (Břeclav, Boskovice, Mikulov, Vracov, Bzenec, Strážnice, Černá Hora, Oslavany). V relativním vyjádření je však již možné zachytit výrazně emigrační oblasti zasahující zejména oblast západní hranice kraje.

Podobné rozložení migračních ztrát lze zaznamenat i v období 1996 – 2000; v této etapě je navíc stále viditelnějším suburbanizační proces projevující se zejména vyššími relativními nárůsty v poměrně souvislém pásu obcí v zázemí Brna. Větší centra až na výjimky přecházejí spíše do stagnace či migrační ztráty.

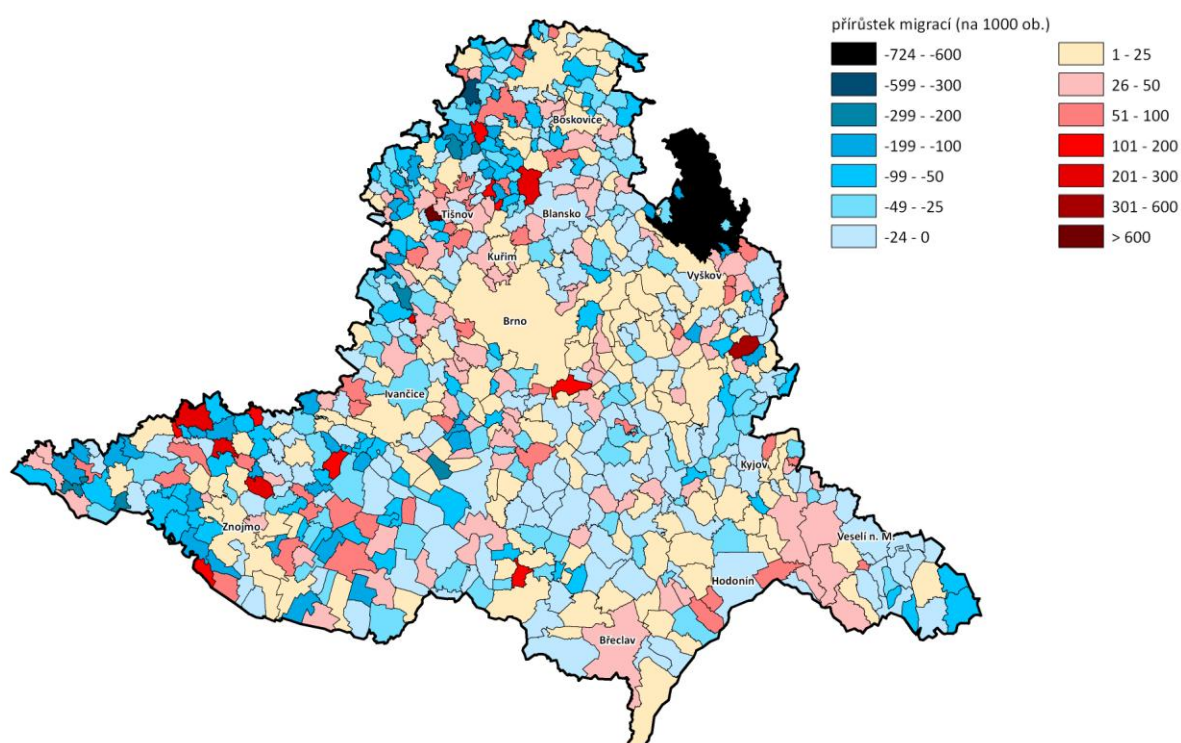
Navazující dvě hodnocená období (2001 – 2005 a 2006 – 2010) jsou již z pohledu prostorového uspořádání migrační bilance zcela dominována suburbanizačními procesy odehrávajícími se v nejvyšší intenzitě především v rámci brněnského metropolitního areálu (částečně i také v zázemí Znojma, poslední sledované pětiletce i na Boskovicku). U některých periferních emigračních obcí dochází (a patrně i vlivem stěhování z Brna) k obratu vývoje a k nástupu vyšších relativních přírůstků stěhování. Plošná stagnace či dokonce úbytky jsou patrné zejména na Břeclavsku, Hodonínsku, Kyjovsku a v jihovýchodní periferní části kraje.

V období 2006 – 2010 dochází k posunu celkového migračního salda Brna do pozitivních hodnot, z velkých obcí patří mezi migračně ziskové i Tišnov, Kuřim, Židlochovice (zde je patrný vliv polohy v rámci širší brněnské metropolitní oblasti), v menší míře pak i Ivančice, Blansko a Boskovice.

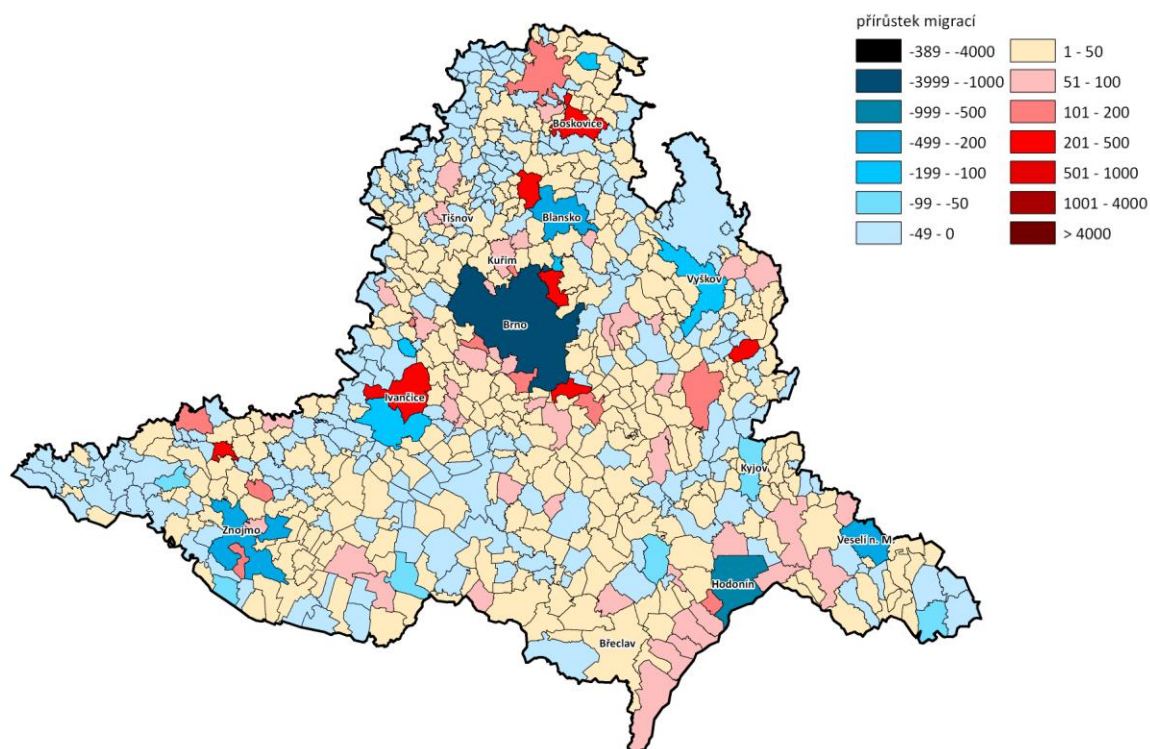
Obr. 5.5: Migrační přírůstky v obcích JMK za období 1991 - 1995
Zdroj: Databáze demografických údajů za obce ČR, ČSÚ, 2013

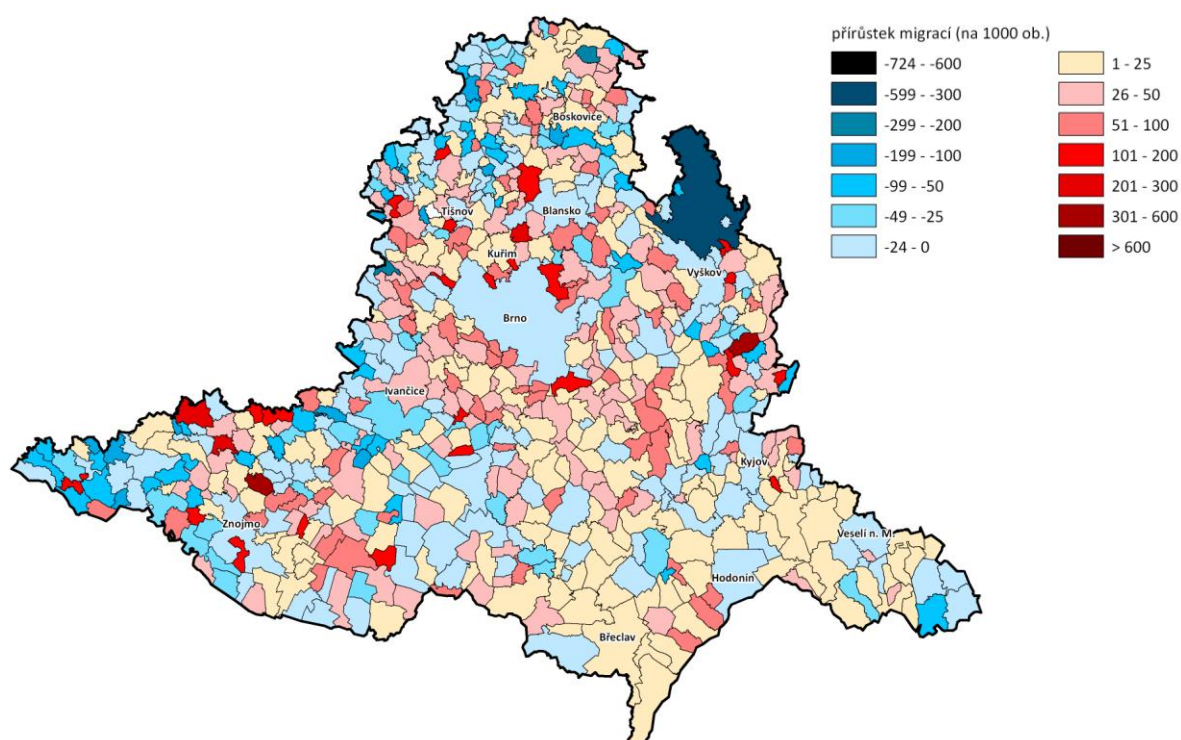
Obr. 5.6: Migrační přírůstky v obcích JMK za období 1991 – 1995 přepočítané na 1 000 obyvatel středního stavu
Zdroj: Databáze demografických údajů za obce ČR, ČSÚ, 2013

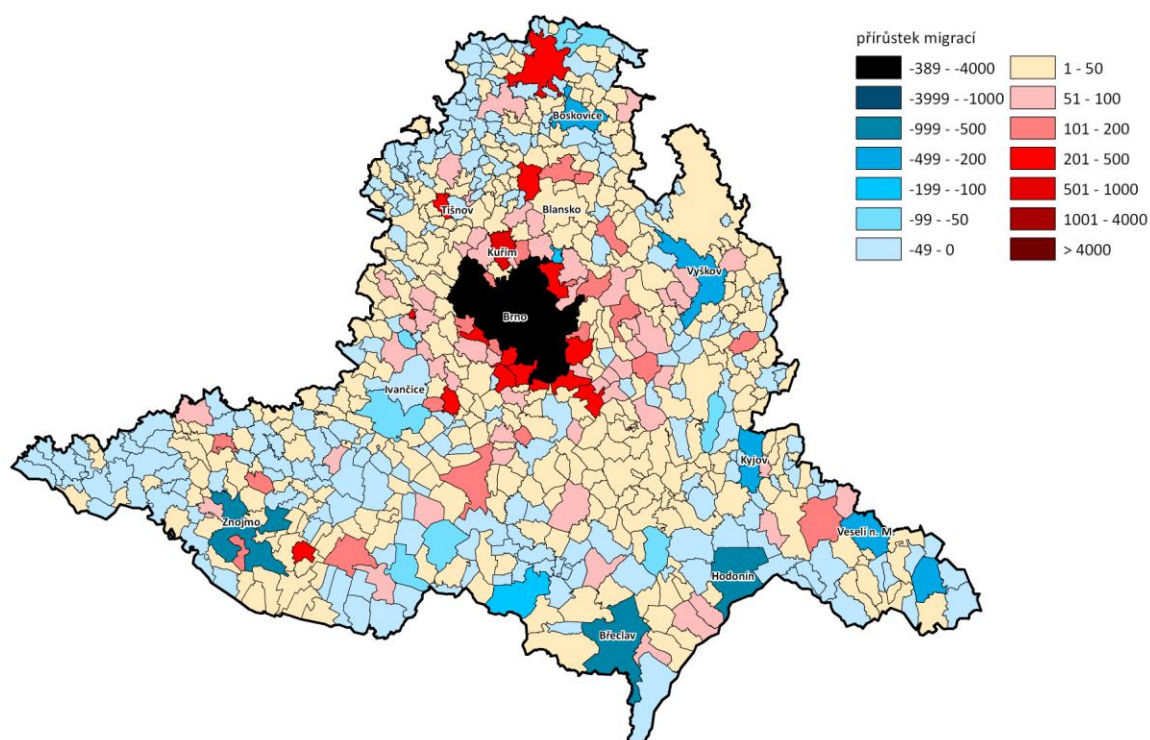
Obr. 5.7: Migrační přírůstky v obcích JMK za období 1996 - 2000
Zdroj: Databáze demografických údajů za obce ČR, ČSÚ, 2013

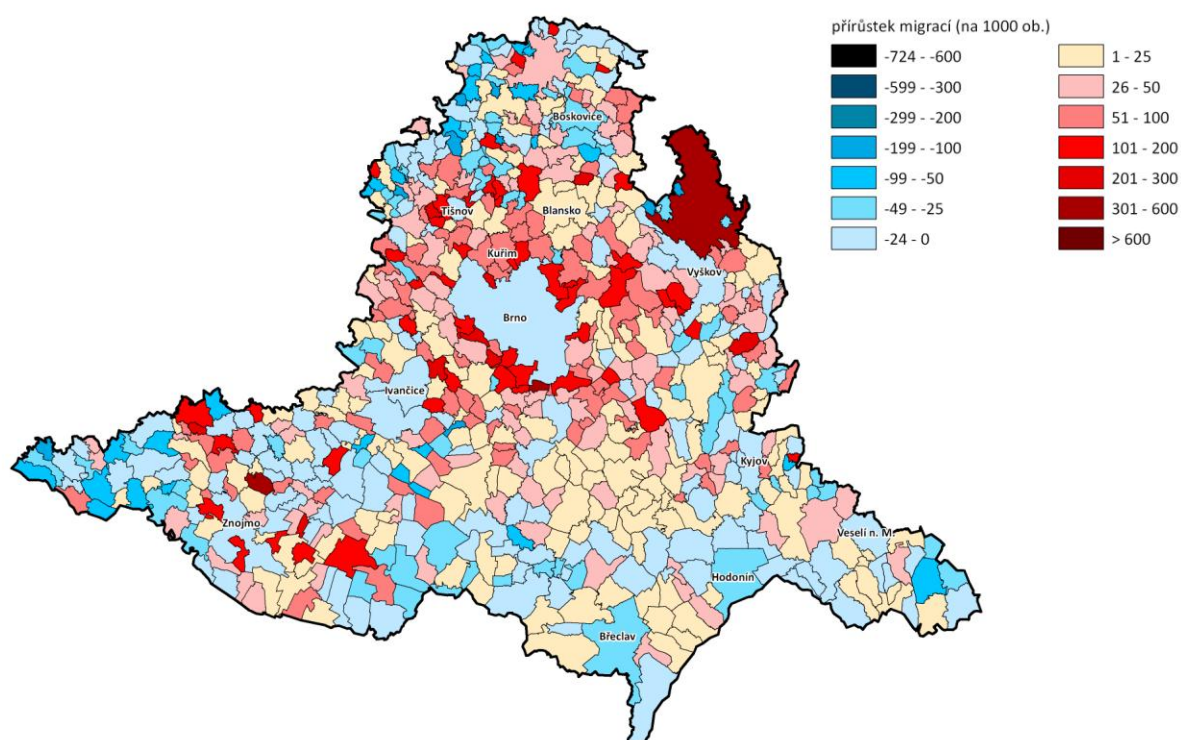
Obr. 5.8: Migrační přírůstky v obcích JMK za období 1996 - 2000 přepočítané na 1 000 obyvatel středního stavu
Zdroj: Databáze demografických údajů za obce ČR, ČSÚ, 2013

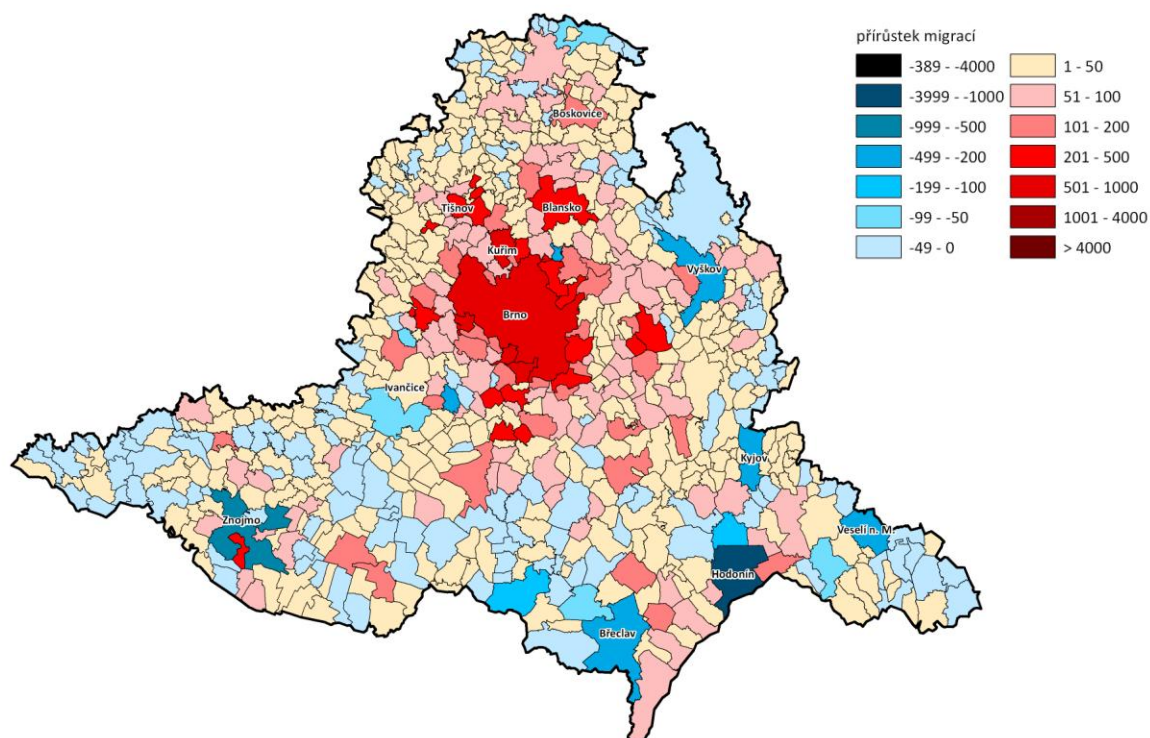
Obr. 5.9: Migrační přírůstky v obcích JMK za období 2001 - 2005
Zdroj: Databáze demografických údajů za obce ČR, ČSÚ, 2013

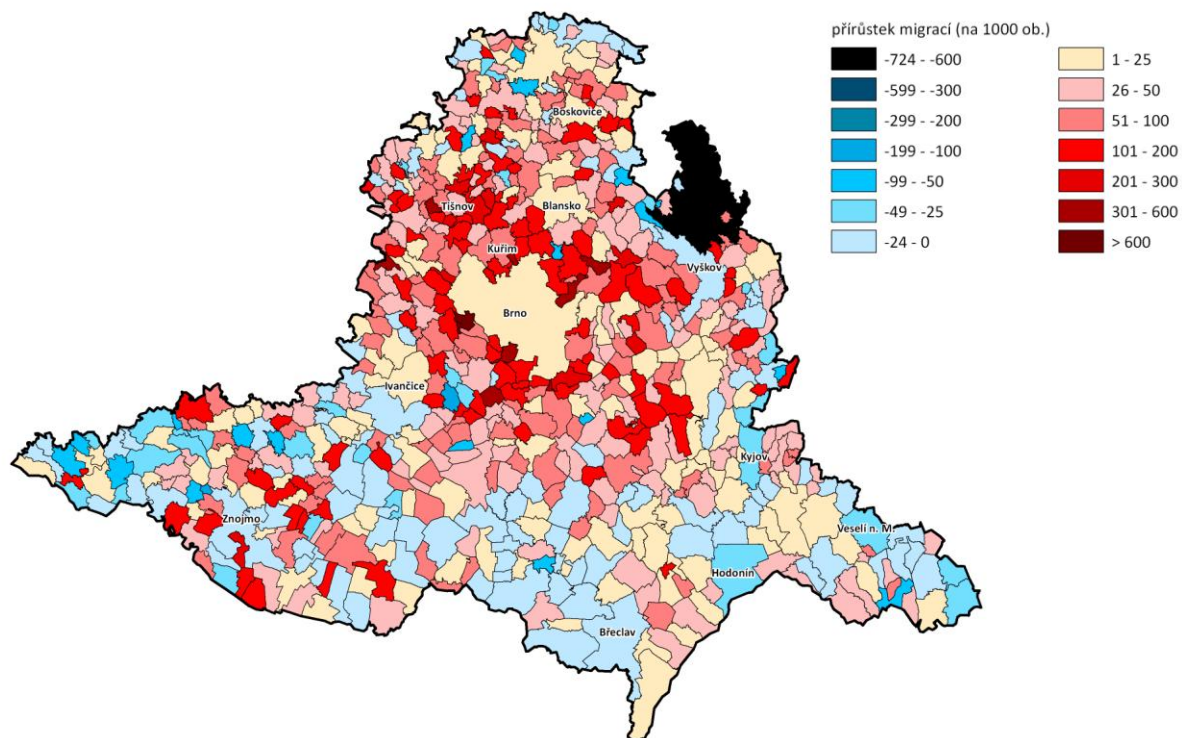
Obr. 5.10: Migrační přírůstky v obcích JMK za období 2001 - 2005 přepočítané na 1 000 obyvatel středního stavu
Zdroj: Databáze demografických údajů za obce ČR, ČSÚ, 2013

Obr. 5.11: Migrační přírůstky v obcích JMK za období 2006 - 2010
Zdroj: Databáze demografických údajů za obce ČR, ČSÚ, 2013

Obr. 5.12: Migrační přírůstky v obcích JMK za období 2006 - 2010 přepočítané na 1 000 obyvatel středního stavu
Zdroj: Databáze demografických údajů za obce ČR, ČSÚ, 2013

5.2. VÝZNAMNÉ MIGRAČNÍ PROUDY

V úvodu analýzy migračních vztahů byl rozsáhlý soubor migračních proudů vnitřní migrace mezi jednotlivými obcemi redukován na soubor tzv. významných proudů. Jedná se o redukci dat analogickou s postupem určení významných proudů použitým v kapitole 6 (analýza pracovní dojížděky). Migračním proudem je myšlena suma stěhování mezi obcí A a obcí B v daném časovém období.

Rámeček 5.1

IDENTIFIKACE VÝZNAMNÝCH MIGRAČNÍCH PROUDŮ

Cílem je určení těch odchozích proudů, jež jsou pro danou obec významné z hlediska celkové emigrace z obce; podobně je žádoucí identifikovat rovněž příchozí migrační proudy významné z hlediska imigrace do obce. Významným proudem je tedy myšlen takový proud stěhování z obce, resp. do obce, jehož podíl na celkové emigraci/imigraci z, resp. do obce je významný.

Rozlišení významných a nevýznamných migračních proudů (ať už z hlediska sumy vystěhovaných či přistěhovaných) je založeno na tzv. analýze vícenásobných spojení (*multiple linkage analysis*):

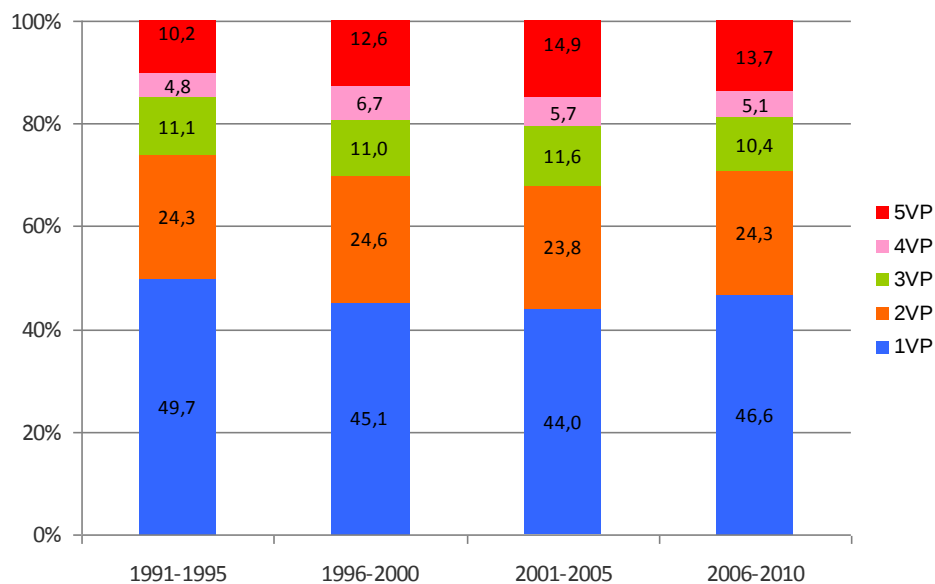
- a) pro každou obec bylo zjištěno 5 nejsilnějších proudů emigrace/imigrace;
- b) objem jednotlivých proudů byl relativizován vůči celkovému počtu vystěhovaných/přistěhovaných;
- c) soubor podílů 5 proudů na celkovém objemu emigrace/imigrace z/do obce byl korelován s modelovými rozloženími podílů (v procentech) 100-0-0-0-0; 50-50-0-0-0; 33-33-33-0-0; 25-25-25-25-0; 20-20-20-20-20; modelová rozložení vyjadřovala ideální rozložení podílů v situacích s 1, 2, 3, 4 či 5 významnými proudy;
- d) počet významných proudů z obce byl odvozen od takového modelového rozložení, se kterým reálné rozložení proudů z/do obce vykazovalo nejtěsnější korelaci.

Na základě redukováného souboru migračních proudů lze přehledně vizualizovat základní obrysy migračních vazeb a to ve dvou perspektivách. V první řadě jde o vizualizaci a prostorovou interpretaci odchozích významných proudů z obce – takto lze zachytit především urbanizační areály, tj. oblasti, ze kterých migrace směřují do konkrétního centra. V případě převládajících odstředivých (suburbanizačních) procesů je nicméně efektivnější identifikovat významné příchozí proudy a obce zařazovat do suburbanizačního areálu na základě zdrojové obce významného příchozího proudu (proudů).

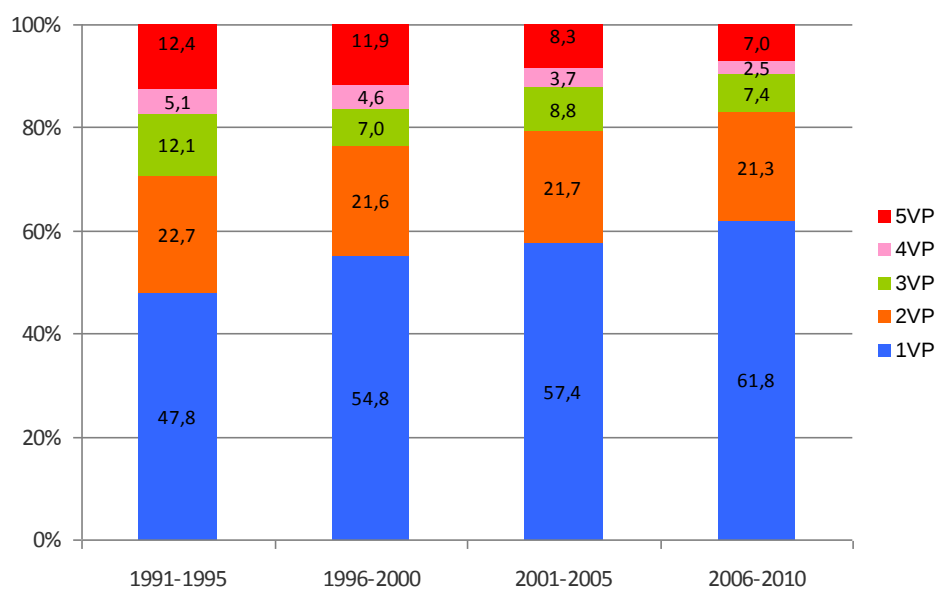
Grafy na obrázcích 5.13a a 5.13b představují strukturu obcí dle počtu významných odchozích/příchozích migračních proudů pro čtyři dílčí období ohraničené roky 1991 a 2011. Z grafů je patrné, že proporční zastoupení obcí s 1 až 5 významnými odchozími proudy je ve sledovaném období relativně stabilní. Tato stabilita rovněž umožňuje spekulovat o relativně stabilním rozsahu urbanizačních areálů významných cílových center migrace.

V případě struktury obcí JMK dle počtu příchozích významných proudů je již patrný vývoj, a to ve smyslu snižování počtu významných proudů. Z grafu 5.13b vyplývá znatelný nárůst počtu v kategorii obcí s pouze jedním významným příchozím proudem – podíl těchto obcí se mezi obdobími 1991 - 1995 a 2006 - 2010 zvýšil o 14 procentních bodů, zatímco podíly obcí s 2 až 5 významnými proudy klesly. Tento vývoj je možné interpretovat především ve světle intenzivně sílících suburbanizačních procesů, kdy do řady často malých obcí směřují migrační proudy z větších městských jader. Tyto proudy nejsou sice co do velikosti významné pro zdrojovou obec, nicméně hrají podstatnou roli v celkové migrační bilanci cílové obce. Naznačená data rovněž mohou signalizovat dílčí posuny (zvětšování) územního rozsahu suburbanizačních areálů.

Obr. 5.13a: Podíly obcí s 1, 2, 3, 4 a 5 významnými odchozími migračními proudy na celkovém počtu obcí JMK v obdobích 1991 - 1995, 1996 - 2000, 2001 - 2005 a 2006 - 2010
Zdroj: ČSÚ, 1991 - 2010

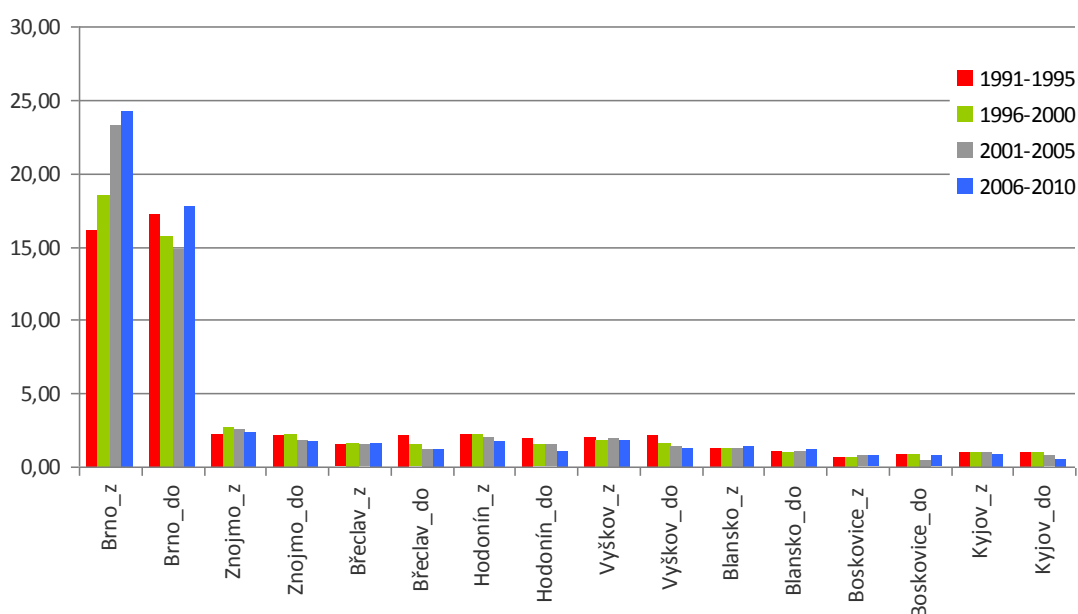
Obr. 5.13b: Podíly obcí s 1, 2, 3, 4 a 5 významnými příchozími migračními proudy na celkovém počtu obcí JMK v obdobích 1991 - 1995, 1996 - 2000, 2001 - 2005 a 2006 - 2010
Zdroj: ČSÚ, 1991 - 2010

Mapová schémata na obrázcích 5.15 až 5.22 ukazují významné příchozí, resp. odchozí migrační proudy (pro přehlednost pouze proudy o síle 20 a více) v obdobích 1991 - 1995, 1996 - 2000, 2001 - 2005 a 2006 - 2010. Obrázky 5.23 až 5.30 se pak soustředí pouze na území integrovaná významnými proudy migrace k 8 významným regionálním centrům (Brno, Znojmo, Břeclav, Hodonín, Vyškov, Blansko, Boskovice, Kyjov).

Z porovnání jednotlivých schémat vyplývá především dominantní role Brna jako hlavního jádra prostorového uspořádání migračních proudů v JMK, jak v případě proudů vystěhování z obcí, tak i (a to nejvýrazněji) z hlediska imigračních proudů. Porovnáme-li v jednotlivých časových obdobích rozsah obcí vysílající významný migrační proud do Brna s územním rozsahem obcí přijímající významný proud z Brna, lze od 2. poloviny 90. let 20. stol. pozorovat zvětšování suburbanizačního areálu a spíše setrvačnost areálu urbanizačního. Ještě přesněji lze změny migračních vzorců charakterizovat na základě interpretace schémat 5.23 až 5.30. Je zjevné, že zejména po roce 2000 již neexistuje územní shoda mezi oblastmi působení urbanizačních a suburbanizačních procesů vázaných na Brno.

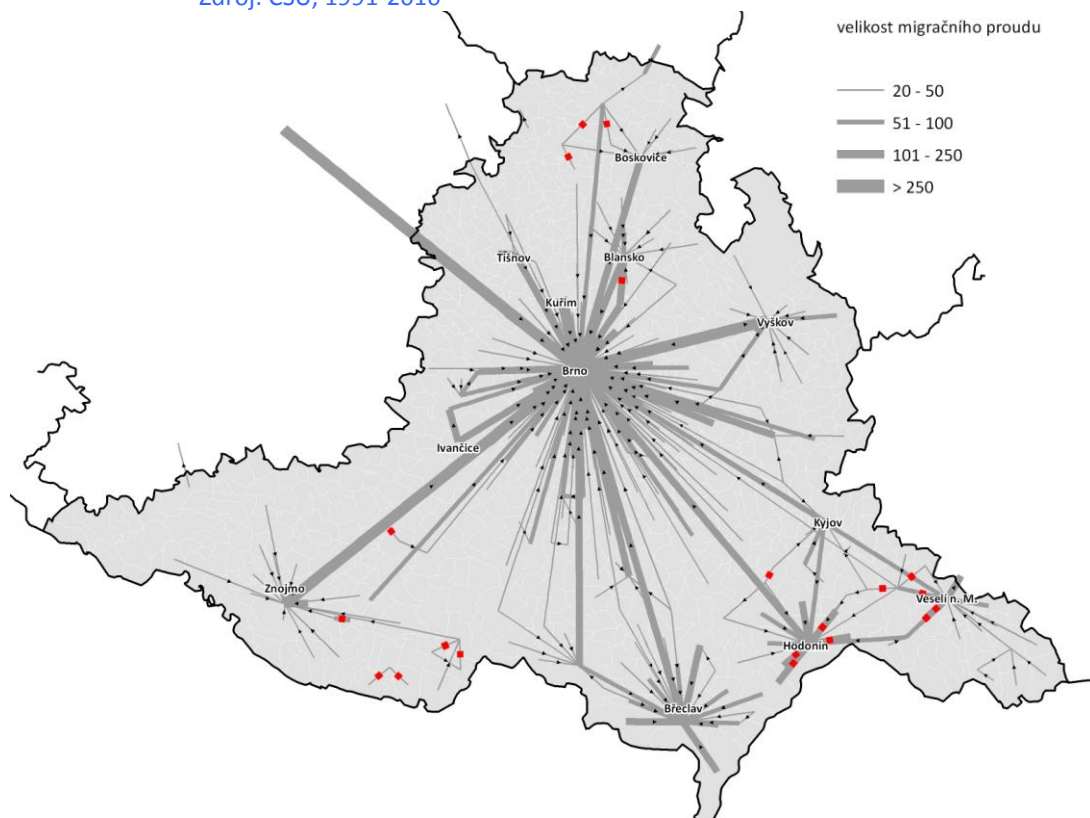
Obr. 5.14: Podíl proudů z/do vybraných regionálních center JMK na celkovém migračním obratu obcí v JMK za dílčí období mezi roky 1991 a 2010 (v procentech)
Zdroj: ČSÚ, 1991-2010

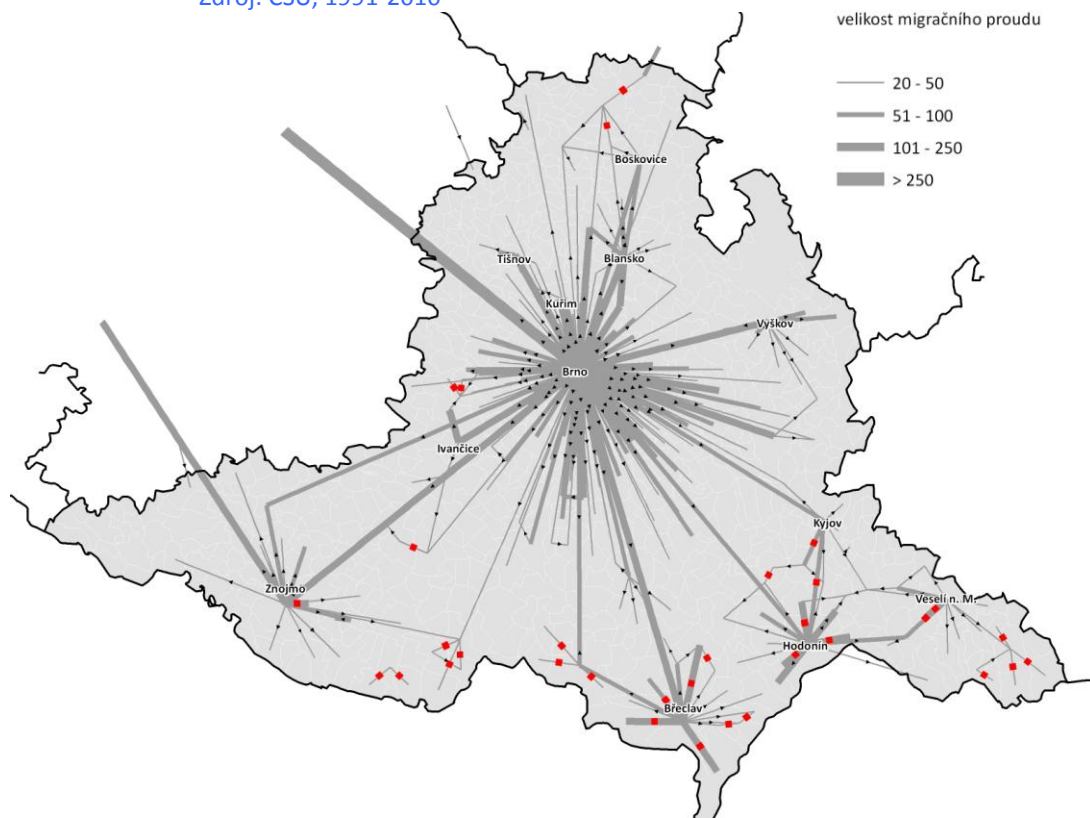
Rovněž z grafu na obrázku 5.14 lze vyčíst dlouhodobě významnou pozici Brna jako cíle i zdroje stěhování. Podíl objemu stěhování, ať už do či z krajského města, na celkovém obratu obcí JMK výrazně převyšuje podíly ostatních regionálních center. Patrný je zejména silný nárůst podílu Brna coby zdroje stěhování počínaje obdobím 2001 - 2005. Z grafu a výše odkazovaných mapových schémat je rovněž patrný nesrovnatelně menší rozsah suburbanizačních areálů sekundárních regionálních center ve srovnání s Brnem.

Mapová schémata 5.19 až 5.22 indikují zvýšenou četnost významných migračních proudů překračujících krajské hranice, a to především od období 2001-2005. Klíčovým cílem významných proudů odcházejících mimo území kraje je Praha, méně významným pak Jevíčko; mezi zdrojové obce významných příchozích proudů z území mimo JMK lze zařadit Prahu, Ostravu či Třebíč.

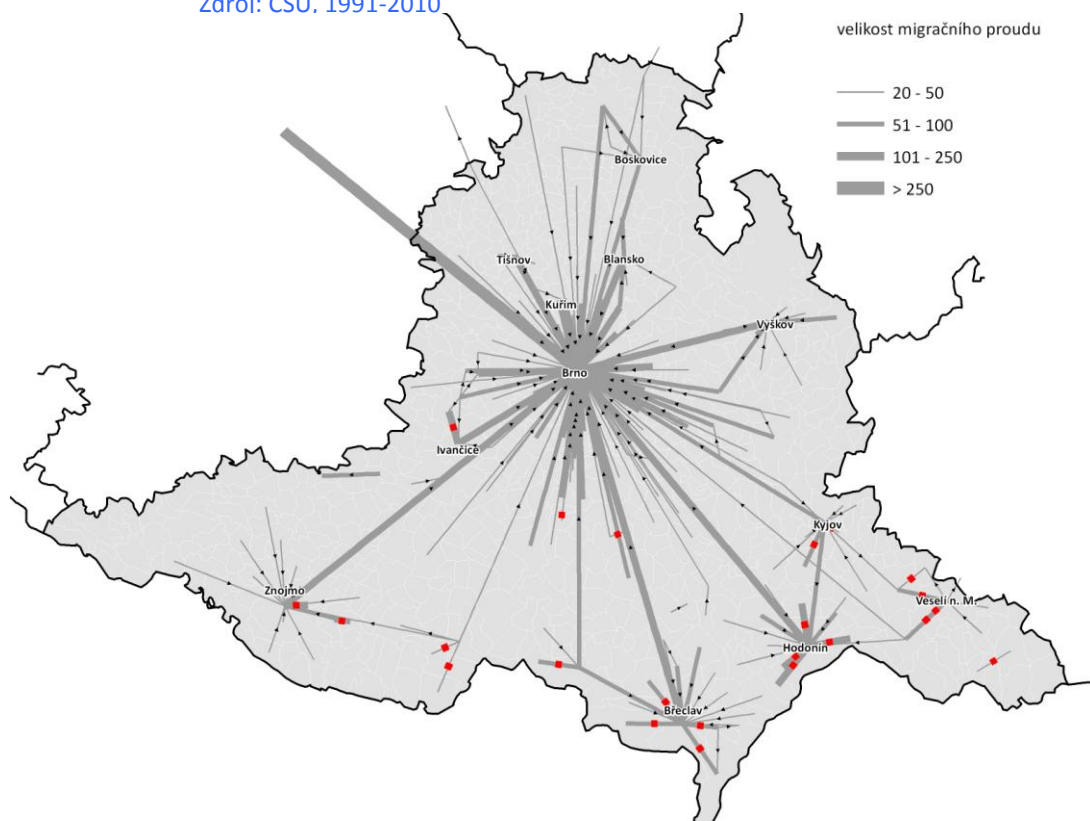
Obr. 5.15: Významné odchozí migrační proudy z obcí JMK v období 1991 – 1995 (znázorněny významné proudy o minimální velikosti 20 osob)
Zdroj: ČSÚ, 1991-2010

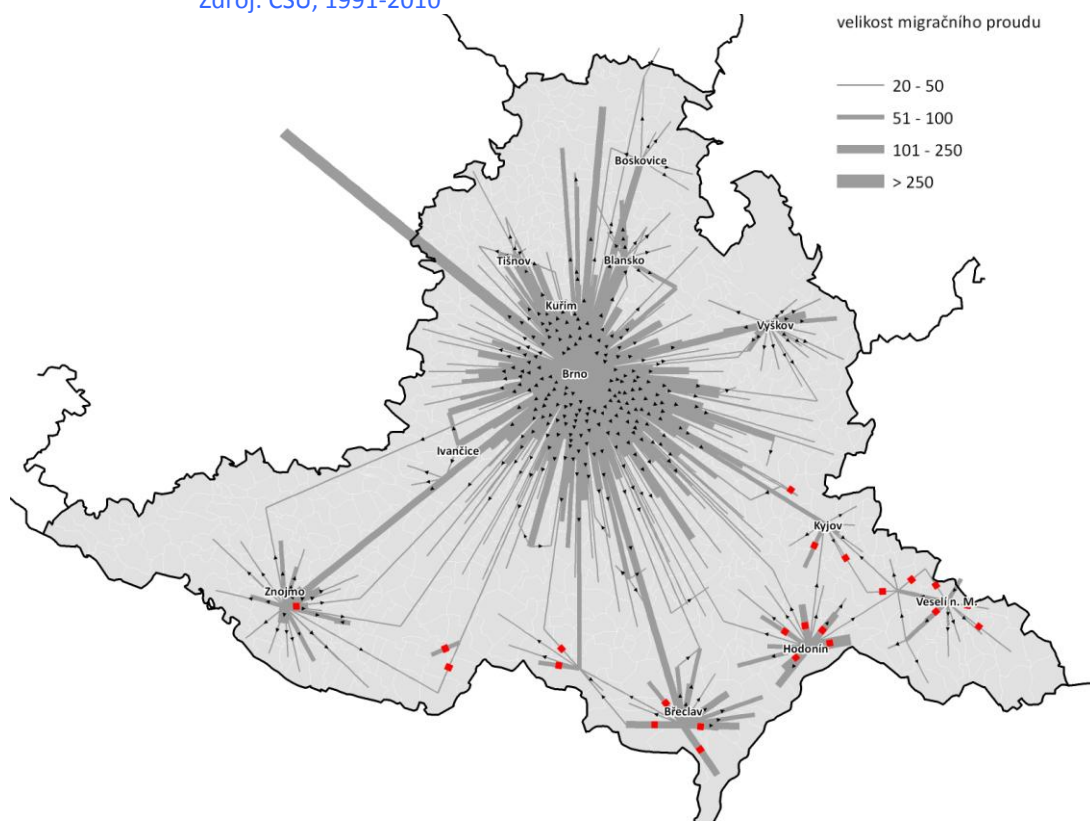
Obr. 5.16: Významné příchozí migrační proudy do obcí JMK v období 1991 – 1995 (znázorněny významné proudy o minimální velikosti 20 osob)
Zdroj: ČSÚ, 1991-2010

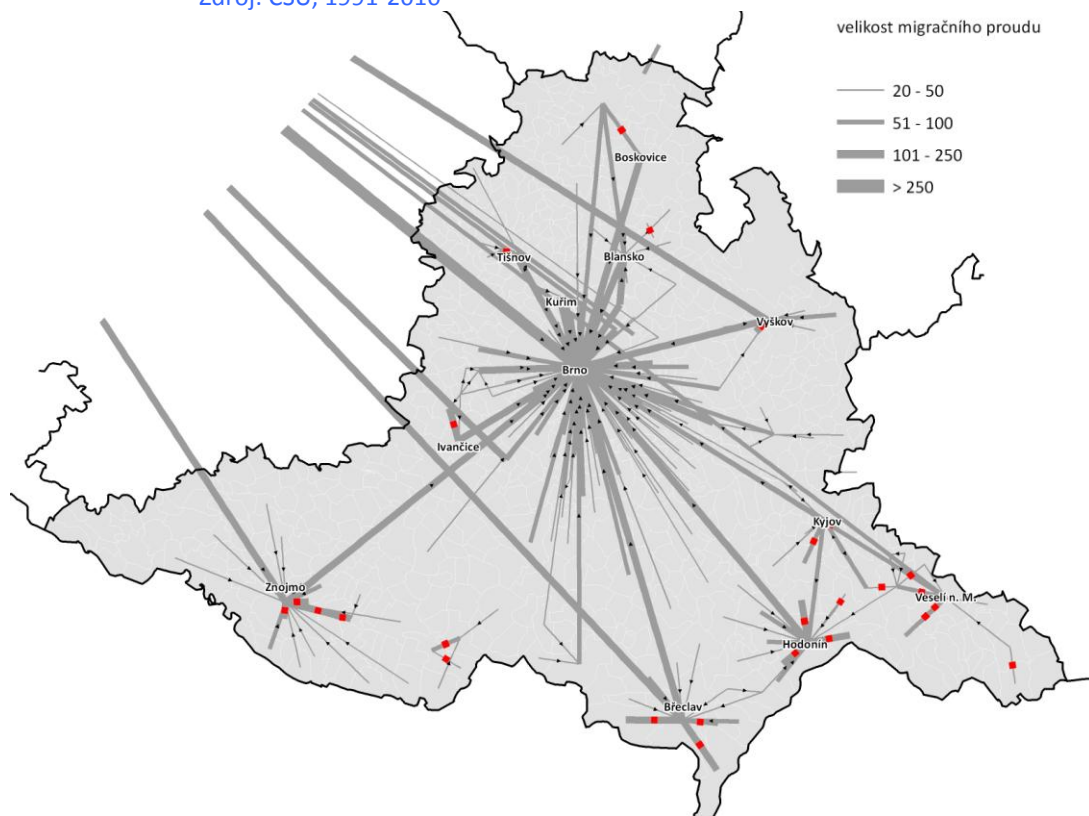
Obr. 5.17: Významné odchozí migrační proudy z obcí JMK v období 1996 - 2000 (znázorněny významné proudy o minimální velikosti 20 osob)
Zdroj: ČSÚ, 1991-2010

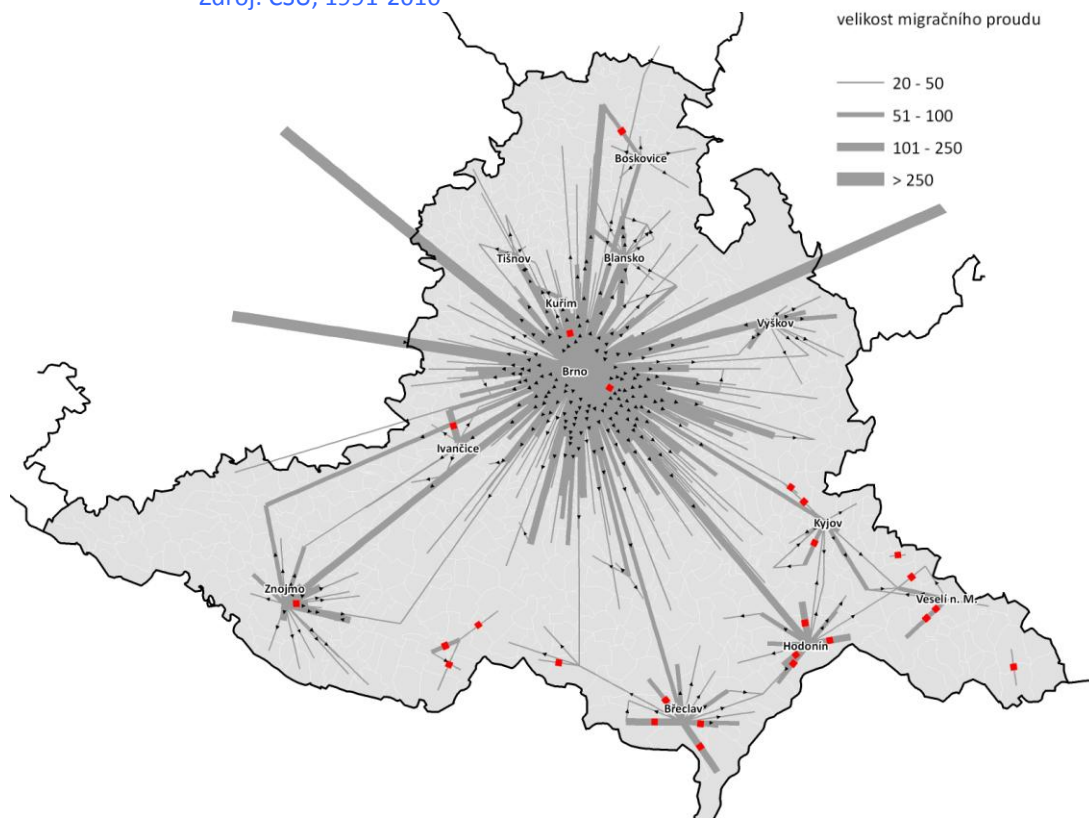
Obr. 5.18: Významné příchozí migrační proudy do obcí JMK v období 1996 - 2000 (znázorněny významné proudy o minimální velikosti 20 osob)
Zdroj: ČSÚ, 1991-2010

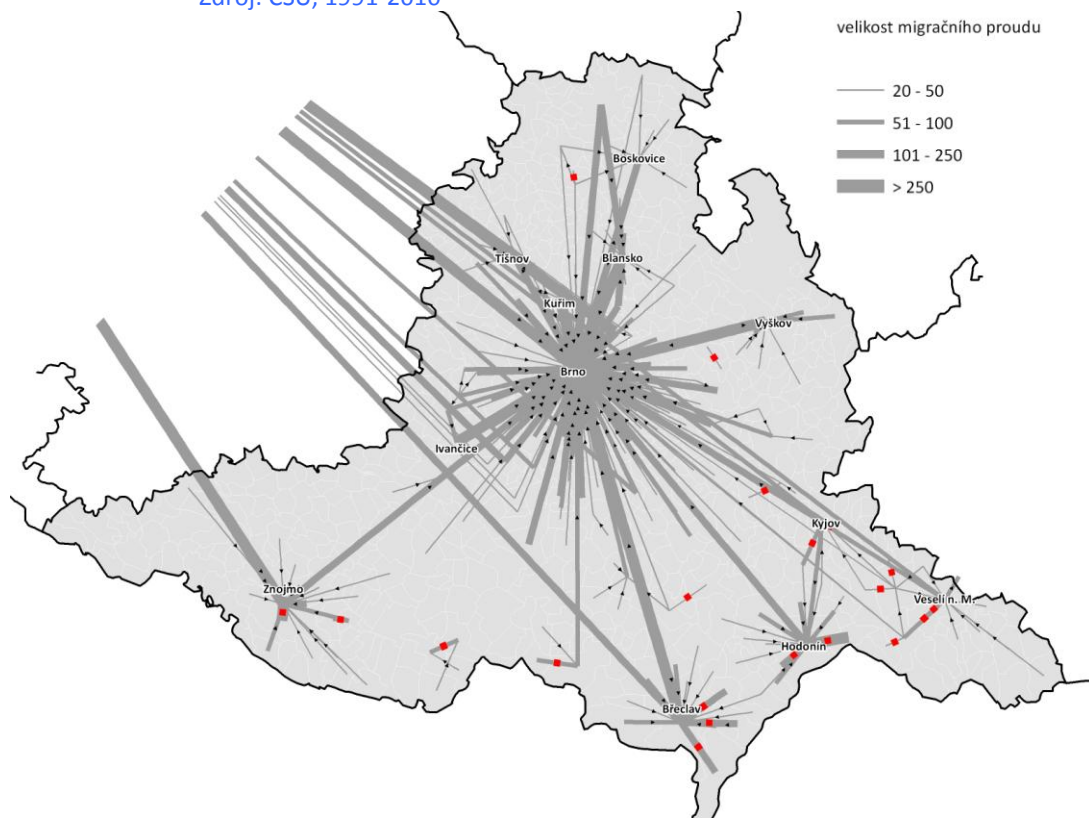
Obr. 5.19: Významné odchozí migrační proudy z obcí JMK v období 2001 - 2005 (znázorněny významné proudy o minimální velikosti 20 osob)
Zdroj: ČSÚ, 1991-2010

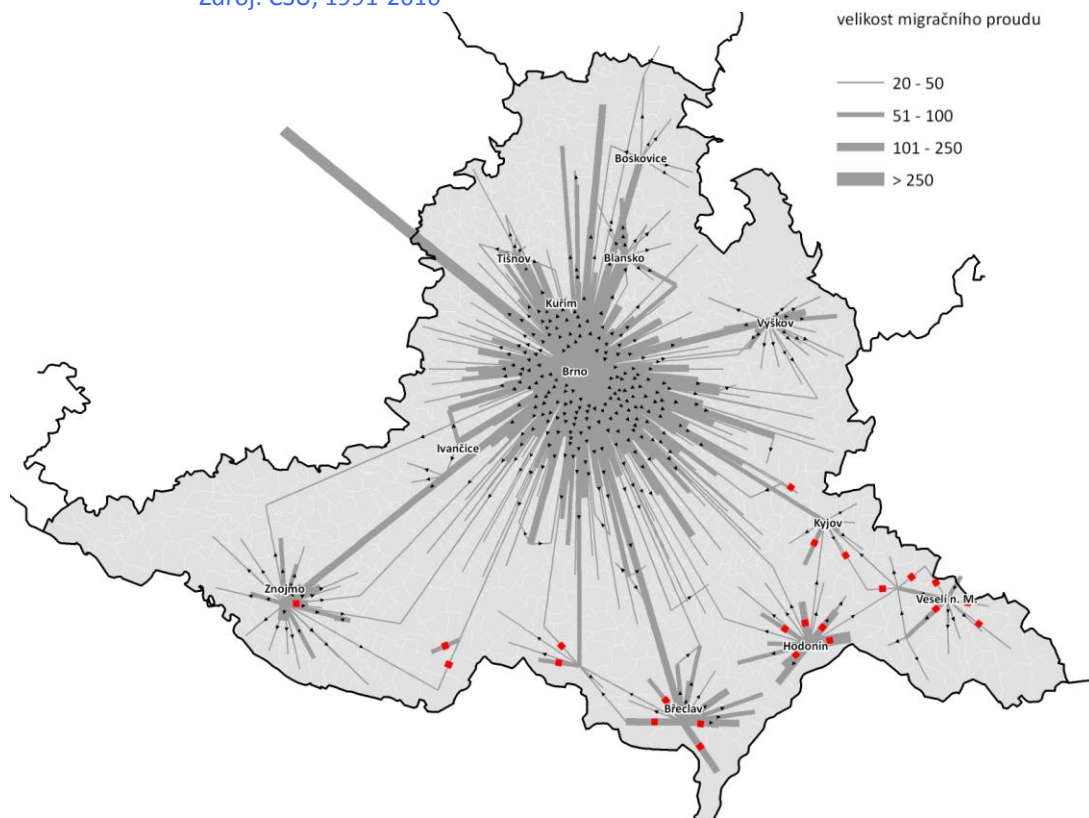
Obr. 5.20: Významné příchozí migrační proudy do obcí JMK v období 2001 - 2005 (znázorněny významné proudy o minimální velikosti 20 osob)
Zdroj: ČSÚ, 1991-2010

Obr. 5.21: Významné odchozí migrační proudy z obcí JMK v období 2006 - 2010 (znázorněny významné proudy o minimální velikosti 20 osob)
Zdroj: ČSÚ, 1991-2010

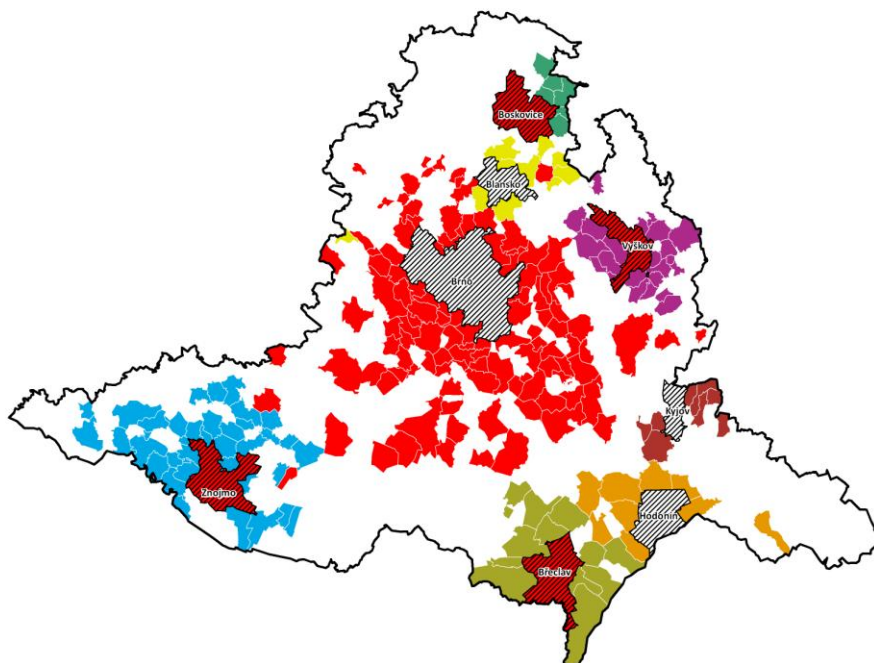

Obr. 5.22: Významné příchozí migrační proudy do obcí JMK v období 2006 - 2010 (znázorněny významné proudy o minimální velikosti 20 osob)
Zdroj: ČSÚ, 1991-2010

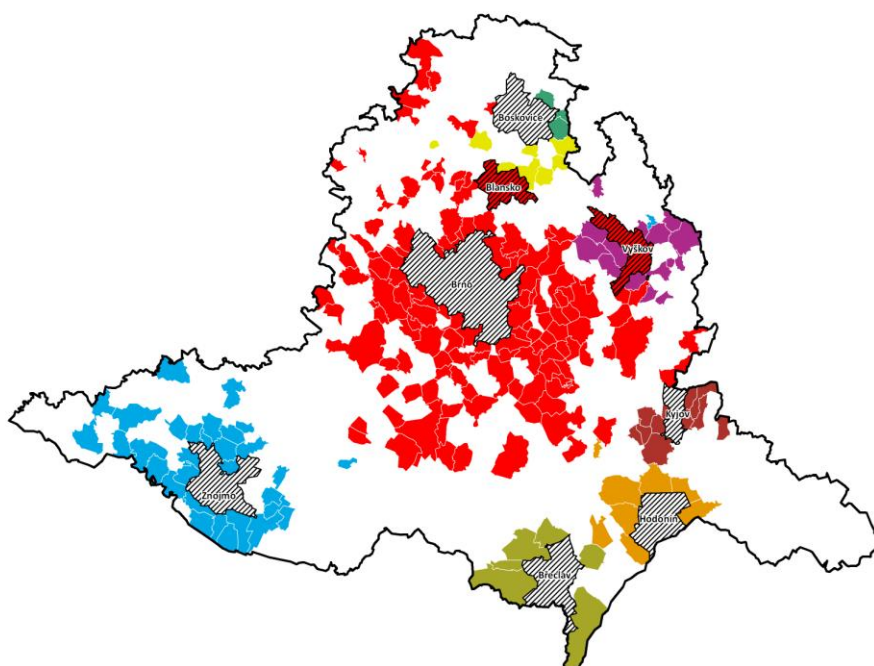
Obr. 5.23: Obce s jedním významným odchozím migračním proudem směřujícím do vybraného regionálního centra (Brno, Znojmo, Hodonín, Břeclav, Vyškov, Blansko, Boskovice, Kyjov) v období 1991 - 1995
Zdroj: ČSÚ, 1991-2010

■ do Brna ■ do Znojma ■ do Břeclavi ■ do Hodonína ■ do Boskovic ■ do Blanska ■ do Vyškova ■ do Kyjova

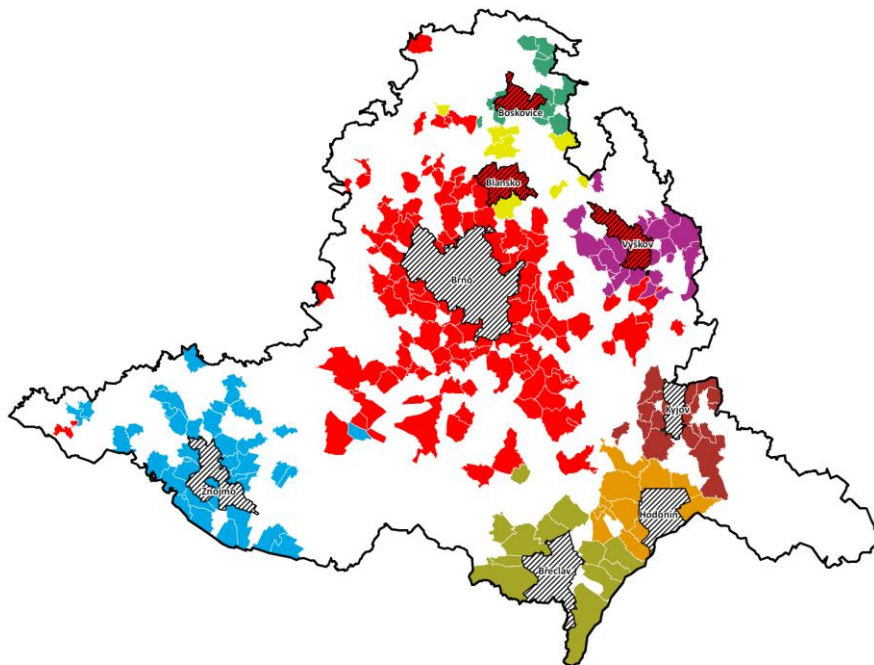
Obr. 5.24: Obce s jedním významným příchozím migračním proudem směřujícím z vybraného regionálního centra (Brno, Znojmo, Hodonín, Břeclav, Vyškov, Blansko, Boskovice, Kyjov) v období 1991 - 1995
Zdroj: ČSÚ, 1991-2010

■ z Brna ■ ze Znojma ■ z Břeclavi ■ z Hodonína ■ z Boskovic ■ z Blanska ■ z Vyškova ■ z Kyjova

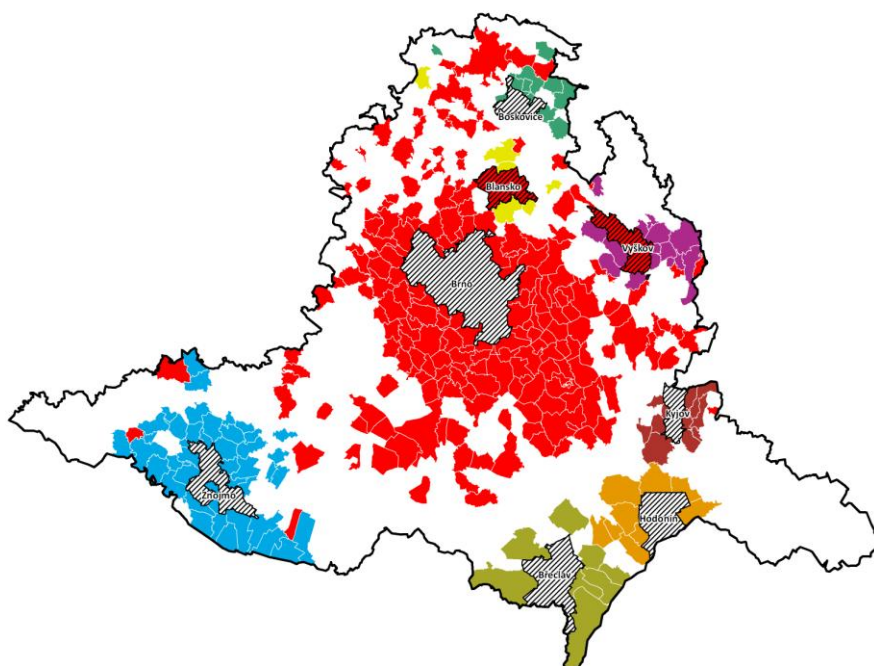
Obr. 5.25: Obce s jedním významným odchozím migračním proudem směřujícím do vybraného regionálního centra (Brno, Znojmo, Hodonín, Břeclav, Vyškov, Blansko, Boskovice, Kyjov) v období 1996 - 2000
Zdroj: ČSÚ, 1991-2010

■ do Brna ■ do Znojma ■ do Břeclavi ■ do Hodonína ■ do Boskovic ■ do Blanska ■ do Vyškova ■ do Kyjova

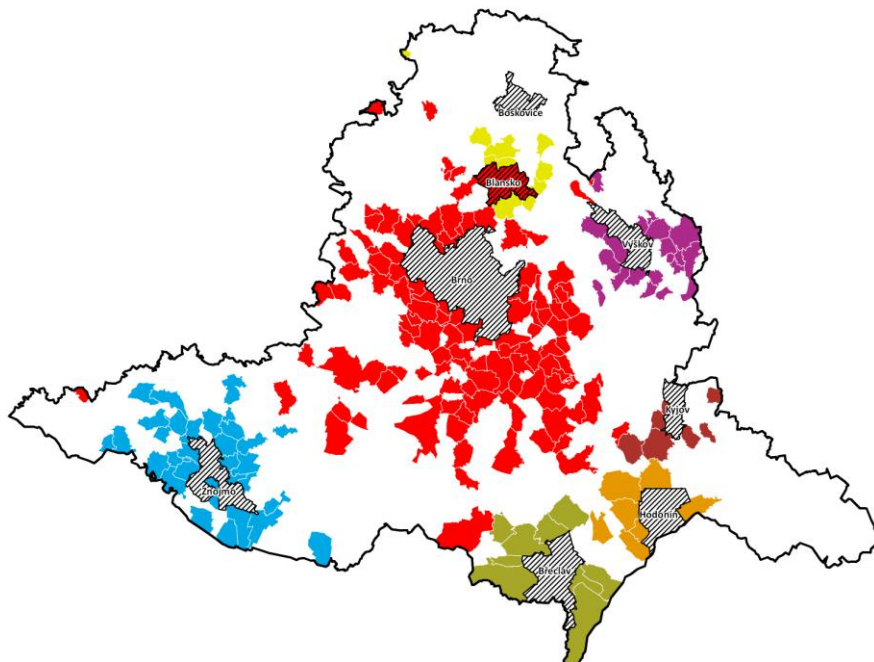
Obr. 5.26: Obce s jedním významným příchozím migračním proudem směřujícím z vybraného regionálního centra (Brno, Znojmo, Hodonín, Břeclav, Vyškov, Blansko, Boskovice, Kyjov) v období 1996 - 2000
Zdroj: ČSÚ, 1991-2010

■ z Brna ■ ze Znojma ■ z Břeclavi ■ z Hodonína ■ z Boskovic ■ z Blanska ■ z Vyškova ■ z Kyjova

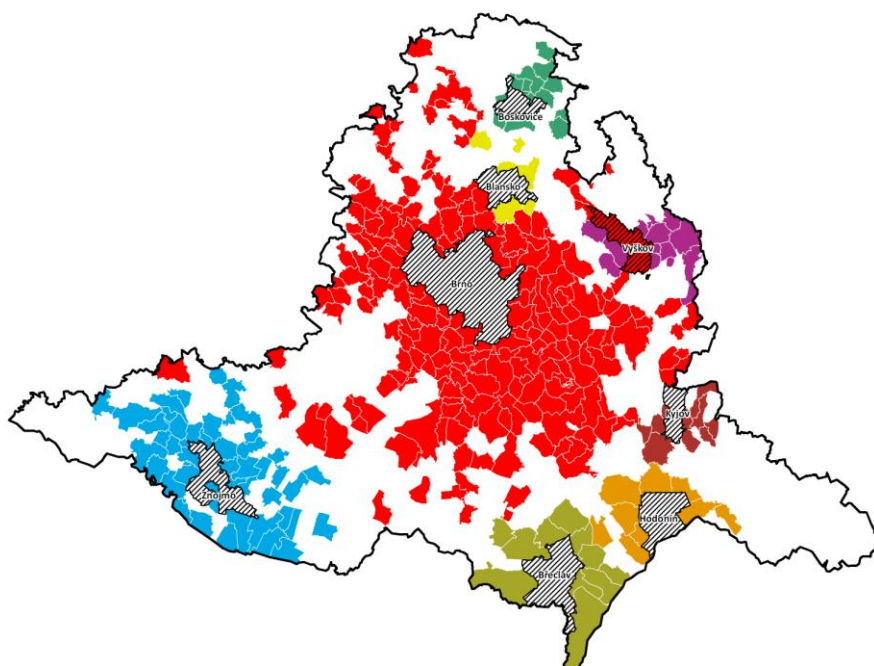
Obr. 5.27: Obce s jedním významným odchozím migračním proudem směřujícím do vybraného regionálního centra (Brno, Znojmo, Hodonín, Břeclav, Vyškov, Blansko, Boskovice, Kyjov) v období 2001 - 2005
Zdroj: ČSÚ, 1991-2010

■ do Brna ■ do Znojma ■ do Břeclavi ■ do Hodonína ■ do Boskovic ■ do Blanska ■ do Vyškova ■ do Kyjova

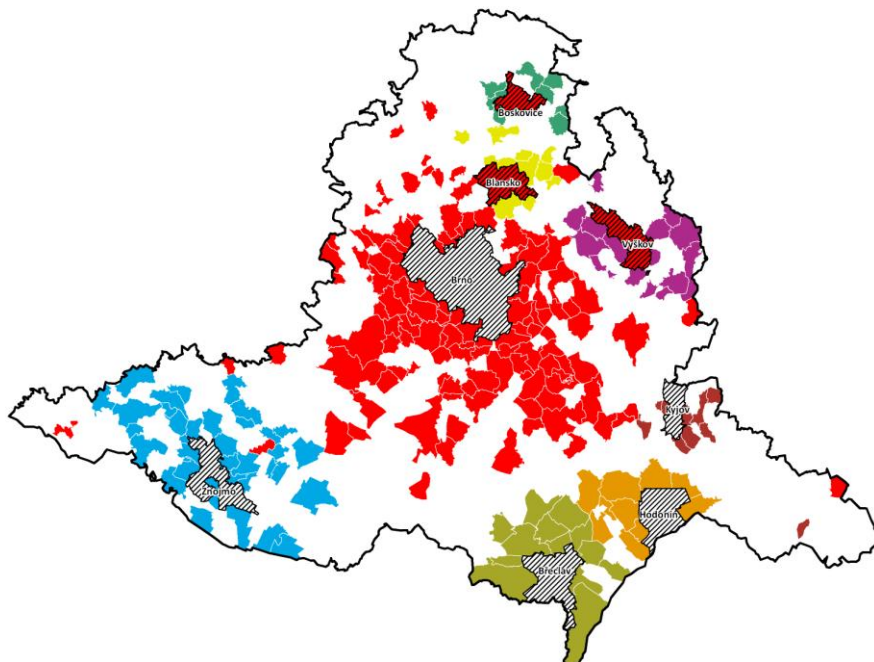
Obr. 5.28: Obce s jedním významným příchozím migračním proudem směřujícím z vybraného regionálního centra (Brno, Znojmo, Hodonín, Břeclav, Vyškov, Blansko, Boskovice, Kyjov) v období 2001 - 2005
Zdroj: ČSÚ, 1991-2010

■ z Brna ■ ze Znojma ■ z Břeclavi ■ z Hodonína ■ z Boskovic ■ z Blanska ■ z Vyškova ■ z Kyjova

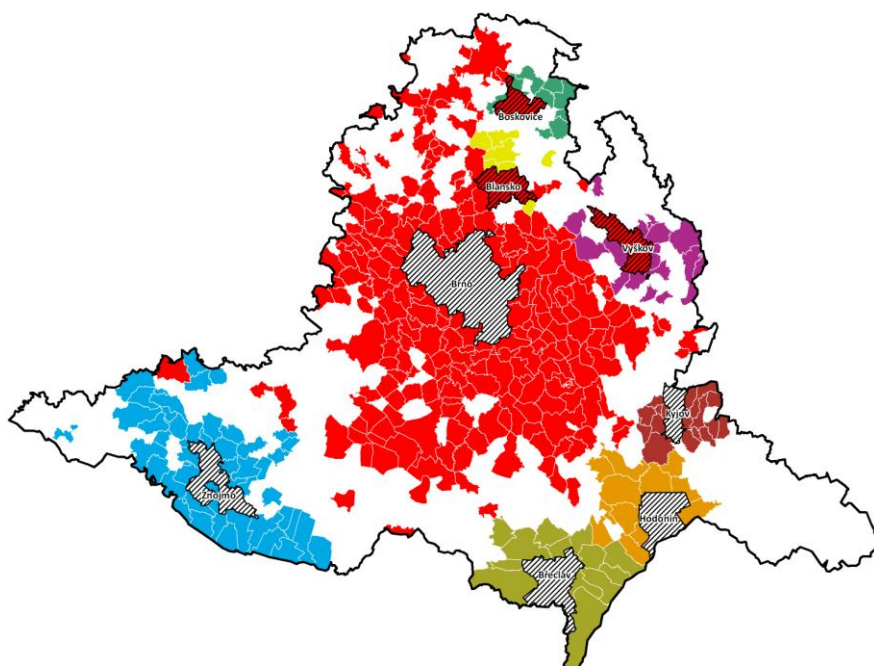
Obr. 5.29: Obce s jedním významným odchozím migračním proudem směřujícím do vybraného regionálního centra (Brno, Znojmo, Hodonín, Břeclav, Vyškov, Blansko, Boskovice, Kyjov) v období 2006 - 2010
Zdroj: ČSÚ, 1991-2010

■ do Brna ■ do Znojma ■ do Břeclavi ■ do Hodonína ■ do Boskovic ■ do Blanska ■ do Vyškova ■ do Kyjova

Obr. 5.30: Obce s jedním významným příchozím migračním proudem směřujícím z vybraného regionálního centra (Brno, Znojmo, Hodonín, Břeclav, Vyškov, Blansko, Boskovice, Kyjov) v období 2006 - 2010
Zdroj: ČSÚ, 1991-2010

■ z Brna ■ ze Znojma ■ z Břeclavi ■ z Hodonína ■ z Boskovic ■ z Blanska ■ z Vyškova ■ z Kyjova

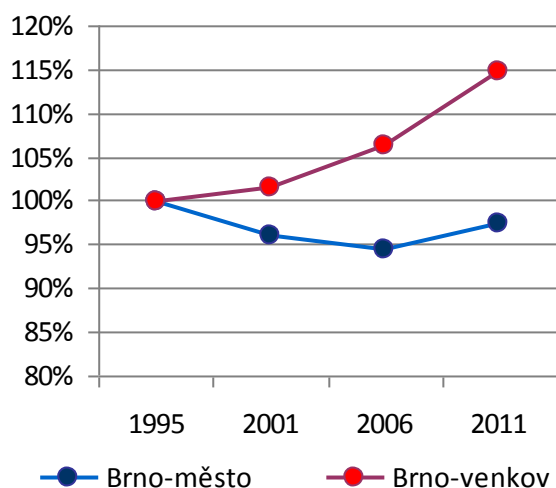

5.3 ODRAZ VÝVOJE MIGRACE V URBÁNNÍ STRUKTUŘE SÍDEL

Vývoj migrace v rámci sledovaného období 1991 – 2010 bezprostředně souvisí s procesem, suburbanizace vázaným zejména na Brno. Z grafu na obrázku 5.14 lze vyčíst dlouhodobě významnou pozici Brna jako cíle i zdroje stěhování, a relativně zanedbatelný význam cílů i zdrojů stěhování u ostatních regionálních center. Patrný je zejména silný nárůst podílu Brna coby zdroje stěhování počínaje obdobím 2001-2005.

V Brně v tomto období nastávají významné změny zejména ve spojení s rostoucím podílem ploch, ve kterých se realizují stavby terciární sféry, využívající zejména volné plochy či plochy přestavby v zastavěném území města Brna, vznikají ohniska soustředěné intenzifikace s koncentrací ekonomických aktivit (tercier, kvarter); rozvoj výrobních zón se orientuje na plochy s výhodnějším napojením na dopravní infrastrukturu, a současně vzniká řada brownfields. Dochází k intenzivnímu využívání obytných souborů nadstavbami a postupně se zaplňují proluky ve stávající struktuře města jsou uvolňovány některé plochy pro novou zástavbu (likvidací morálně a fyzicky opotřebovaných architektonicky a urbanisticky málo kvalitních objektů). Přesto lze změny fyzické struktury města hodnotit jako ustálený (kontinuální) proces, který nepředstavuje radikální změnu, na rozdíl od procesu suburbanizace. Suburbanizační proces signalizuje vznik velkoplošných maloobchodních komplexů na hranicích resp. za hranicemi města; a současně nastupuje intenzivní a nepředvídatelná suburbanizace rezidenční. Suburbanizační tendence se intenzivně projevují do vzdálenosti 13 až 20 km od polohy velkého městského okruhu v Brně a jsou modifikovány především podmínkami dostupnosti individuální dopravou. Nová suburbánní výstavba je charakterizována rozvolněností, nízkou hustotou a prostorovou roztříštěností. Jedná se především o zástavbu na volných plochách („greenfields“) bez návaznosti na infrastrukturu a bez občanské vybavenosti, tím se zvyšuje intenzita dopravy ve směru do Brna. Alarmujícím důsledkem je také mimo jiné mimořádný zábor zemědělské půdy, která není efektivně využita.

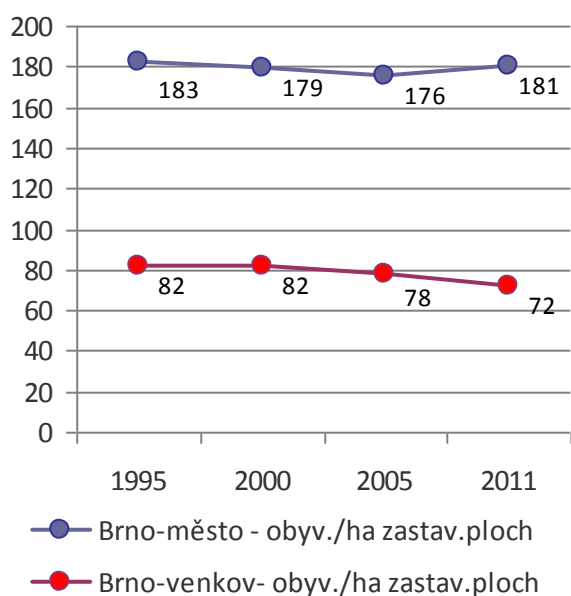
Obr. 5.31: Vývoj počtu obyvatel v porovnání okresů Brno – města a Brno venkov
Zdroj: ČSÚ, 2013

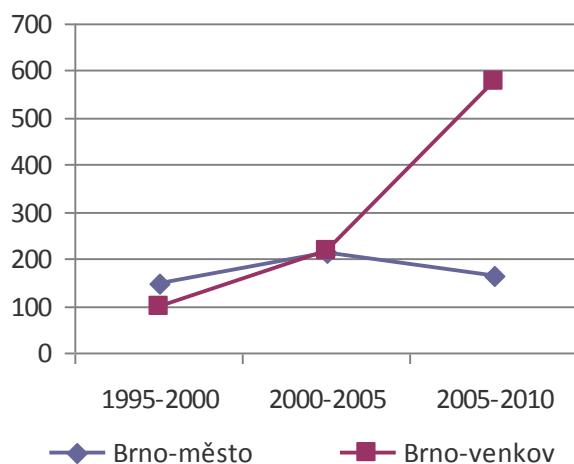
Jakkoli jsou důsledky suburbanizačních procesů negativní, vliv na celkovou urbanistickou strukturu regionálních center včetně Brna není podstatný, s výjimkou nových plošně rozsáhlejších obchodních a průmyslových zón nebo areálů, dobře dopravně dostupných, lokalizovaných zejména v předměstských oblastech a kapacitně nedostačujících dopravních tras. zaostávající rozvoj dopravní infrastruktury je zřejmý v celém JM kraji. Proces restrukturalizace částí území spojený s novým využitím brownfields jejichž konverze je v počátcích, bude závislý na výkonnosti ekonomiky, vzhledem k nárokům na likvidaci starých ekologických zátěží a nákladů spojených s odstraněním staveb apod.. Plochy, stavby a zařízení, zejména „vyšší“ veřejné vybavenosti jsou v urbánní struktuře Brna a regionálních centrech stabilizované. V

suburbánním prostoru dosud nevzniká proces komplexity funkcí a je pravděpodobné, že velikostní struktura sídel, v suburbánním prostoru Brna a regionálních center, pro tento proces nevytváří podmínky.

Obr. 5.32: Intenzita využití území (počet obyvatel/ha zastavěné plochy)
Zdroj: ČSÚ, 2013

Obr. 5.33: Vývoj záboru zemědělského půdního fondu
Zdroj: ČSÚ, 2013

5.4 STRUČNÉ SHRNUTÍ KAPITOLY 5

- Vývoj migrace v rámci sledovaného období 1991 – 2010 je charakteristický výrazným nárůstem významu suburbanizačních procesů, vázaných zejména na Brno. Naopak podíl urbanizačních migračních proudů (stěhování do větších městských center) na celkovém migračním obratu klesá. Sílící role suburbanizace v organizaci migračních proudů může být dokumentována i zvyšujícím se podílem obcí s jedním významným proudem v rámci celkové objemu příchozího stěhování.

- Urbanistická struktura Brna a regionálních center zaznamenává změny zejména v případech nových, plošně rozsáhlejších komerčních obchodních a průmyslových zón nebo areálů, relativně dobře dopravně dostupných. Proces suburbanizace vyvolává problémy zejména v přetížení dopravních tras. Je pravděpodobné, že velikostní struktura sídel v suburbánním prostoru Brna a regionálních center zřejmě nevytváří podmínky pro proces komplexity funkcí.
- Především v souvislosti se zvýšenou intenzitou suburbanizace došlo k posílení migrační aktivity řady populačně malých obcí – patrné je tento obrat u obcí v širší brněnské metropolitní oblasti. Vybrané obce v jižních oblastech kraje nadále zaznamenávají migrační ztráty.
- Mezi sledovanými roky došlo k posunu migrační atraktivity větších městských center. Počínaje etapou 1996 - 2000 přechází řada z nich do fáze stagnace či dokonce migrační ztráty. U populačně větších center v rámci brněnského metropolitního areálu je tento negativní trend zvrácen v období 2006 - 2010.

Použitá literatura a zdroje:

Databáze demografických údajů za obce ČR, ČSÚ, 2013
 ČSÚ, 1991-2010, proudy vnitřní migrace